

Nr 793

Av herr **Björk**, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition nr 67, angående undervisning för utlandssvenska barn samt för vissa minoriteter i Sverige.

I Kungl. Maj:ts proposition nr 67 angående undervisning för utlandssvenska barn samt för vissa minoriteter i Sverige tillstyrker utbildningsministern fortsatt statsbidrag till Hillelskolan, medan sådana bidrag enligt propositionen ej skall utgå till andra särskilda skolor för religiösa minoriteter. Som skäl för denna särbehandling anför departementschefen, att frågan bör bedömas under hänsynstagande till en lång historisk utveckling som innebär att ett folk parallellt med sin anpassning till vårt och andra västerländska samhällen funnit angeläget och lyckats med att bevara en nationell och kulturell identitet. Denna strävan måste enligt departementschefens mening respekteras.

Utredningen om de utlandssvenska barnens och vissa minoriteters skolgång förordade för sin del att såväl den judiska Hillelskolan som S:t Eriks katolska skola skulle erhålla statsbidrag. Som skäl anfördes att en stor del av eleverna i dessa skolor var barn i flyktingfamiljer. Två reservanter i utredningen, Åke Fältheim och Alva Myrdal, ville emellertid konsekvent tillämpa principen att statsbidrag ej skall utgå till särskilda skolor för religiösa minoriteter. I fråga om bidrag till Hillelskolan förordade de en successiv avveckling.

Till reservanternas mening anslöt sig vid remissbehandlingen skolöverstyrelsen, statskontoret, socialstyrelsen, sju länsskolnämnder samt SACO. Skolöverstyrelsen anförde t. ex. att ett ställningstagande till förmån för de två nämnda skolorna med säkerhet skulle åberopas som skäl för att statsbidrag skulle utgå till andra religiösa minoritetsskolor som redan finns eller i en framtid kommer att inrättas.

Departementschefen har sålunda gått emot en stark remissopinion i sitt ställningstagande angående Hillelskolan. De ovan anförda skälen för särbehandling av denna skola verkar inte övertygande. Hillelskolan är en grundskola med enkelt låg- och mellanstadium och har innevarande läsår 101 elever. Skolans undervisning utmärkes av att kristendomskunskap är ersatt av judendomskunskap och hebreiska. Obestridligt är, att det judiska folkets lidanden och kamp framkallat stark sympati hos det svenska folket. Detta kan dock inte utgöra tillräckliga skäl för avsteg från en viktig princip, när det gäller bidrag till Hillelskolan. Under det judiska folkets långa historiska utveckling, som departementschefen åberopar, har

det förekommit åtskilliga olika meningar om vilken grad och i vilka former judarna bör anpassa sig, respektive hävda sin identitet i den miljö där de levat. De svenska statsmakterna saknar anledning att genom sitt handlande ta ställning i dessa gamla tvistefrågor mellan olika företrädare för det judiska folket. Undervisning i judendomskunskap synes lämpligen kunna organiseras för dem som så önskar i former jämförliga med motsvarande undervisning för andra religiösa minoriteter. Undervisning i hebreiska för grundskoleelever förefaller meningsfull endast om eleverna senare avses utvandra till Israel där hebreiskan är nationellt språk. Skulle huvudsyftet med skolans undervisning vara att förbereda sådan emigration, synes frågan om statligt bidrag till verksamheten närmast beröra den israeliska staten.

Utredningens majoritet har för sin del hänvisat till att Hillelskolans elever är flyktingbarn. Självfallet kan denna synpunkt inte åberopas, om man samtidigt avvisar statsstöd till andra särskolor för flyktingbarn. Synpunkten har dessutom endast tidsbegränsad giltighet. Hillelskolans tillkomst synes ha samband med ankomsten av ett betydande antal judiska flyktingar till Sverige. Det förefaller inte sannolikt att den fortsatta immigrationen av utlänningar till Sverige kommer att ha ett mera betydande judiskt inslag. Däremot kan det ingalunda uteslutas, att vi på längre sikt kommer att mottaga ett växande antal immigranter med islamisk trosbekännelse från sydöstra Europa, möjligen också från Nordafrika. Skulle företrädare för dessa grupper upprätta egna skolor med undervisning i koranen, kan det ställa sig svårt att avvisa statsbidrag till sådan verksamhet, om man bibehåller bidragen till den judiska särskolan. I varje fall torde inte det judiska folkets strävan att bevara en nationell och kulturell identitet i det tänkta fallet utgöra ett övertygande argument.

En principiellt avvisande hållning till religiösa särskolor utesluter självfallet inte en generös attityd till religiös undervisning, anordnad jämsides med den obligatoriska skolan. Tvärtom finns det skäl att respektera alla minoriteters strävan att i viss utsträckning bevara sin egenart. Men det är stötande att på otillräckliga grunder medge särbehandling av en speciell grupp. Det stora flertalet familjer av judiskt ursprung har uppenbarligen ingen avsikt att placera sina barn i Hillelskolan eller skolor av motsvarande typ. Stödet av denna skola framstår sålunda som en diskriminering till förmån för en minoritet inom en minoritet.

Humanitära och praktiska skäl kan anföras för att inte alltför brådskande avveckla nu utgående statsbidrag till Hillelskolan. Delade meningar kan föreligga om övergångstidens längd. Departementschefens uttalande är emellertid så utformat, att det kan tolkas som en förpliktelse om statliga bidrag även på längre sikt. Detta är ur flera synpunkter olyckligt.

Med hänvisning till vad som ovan anförts hemställas,
att riksdagen i samband med behandlingen av Kungl.
Maj:ts proposition nr 67 måtte uttala sig för en successiv
avveckling av statsbidraget till Hillelskolan.

Stockholm den 29 mars 1968

Kaj Björk (s)